

บทบาทของกองทัพเรือกับ Global health ในการส่งเสริมความมั่นคงทางทะเลในมิติของการรักษาดูแลทะเลอย่างยั่งยืน

นาวาเอก ยศ แก้วกำเนิด
นักศึกษาวិทยาลัยการทัพเรือ รุ่นที่ 56 ปีการศึกษา 2567

บทคัดย่อ

การใช้ประโยชน์จากทะเลโดยขาดการอนุรักษ์ดูแลรักษา ได้ส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมซึ่งมีที่มาจากธรรมชาติและโดยฝีมือของมนุษย์ จากแนวคิดสุขภาพโลก หรือ Global Health ไม่ได้มองเพียงแต่เรื่องของปัญหาด้านสุขภาพประชากรเพียงอย่างเดียว แต่จากปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้เกิดผลกระทบทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ มิติสังคม และมิติสิ่งแวดล้อม ซึ่งสุขภาพโลกจะต้องมีการเปลี่ยนแปลง หรือ Global Health Transformation ด้วยแนวคิดดังกล่าว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากนานาประเทศทั่วโลก และหน่วยงานต่าง ๆ ของแต่ละประเทศที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันรักษาและอนุรักษ์การใช้ทะเลให้มีความยั่งยืน ทั้งนี้ จากนโยบายและแนวทางการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2566 - 2570) กองทัพเรือ นอกเหนือจากบทบาทการใช้อำนาจทางทหารเพื่อการปกป้องอธิปไตยและสิทธิอธิปไตยของชาติทางทะเลแล้ว ยังมีบทบาทในการช่วยเหลือและสนับสนุน และบทบาทในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่จะสามารถเป็นส่วนขับเคลื่อนการพัฒนาการใช้ประโยชน์จากทะเลไทยให้มีความยั่งยืน และเกี่ยวเนื่องกับผลประโยชน์ในภาพรวมของสังคมระหว่างประเทศที่มาจากทะเล

บทนำ

การใช้ทะเลนับได้ว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญต่อทุกประเทศที่มีพื้นที่ติดทะเล และเป็นที่มาของความเจริญก้าวหน้าทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคมของแต่ละประเทศ แต่จากความเสื่อมโทรมของทะเลที่มากจากการใช้ทะเลที่ขาดการอนุรักษ์ดูแลรักษา ภัยพิบัติทั้งเกิดจากธรรมชาติและการทำงานของมนุษย์ ได้ส่งผลถึงมิติทั้งด้านเศรษฐกิจ มิติสังคม และมิติสิ่งแวดล้อม เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ ในประเด็นที่ 14 การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงเป็นแนวคิดที่มีความสอดคล้องกับแนวคิด Global Health หรือสุขภาพโลก ที่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลง หรือ Global Health Transformation ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือของภาครัฐ เอกชน และประชาชน ทั่วโลก ร่วมกันแก้ปัญหา กองทัพเรือ ซึ่งเป็นหน่วยงานรักษาความมั่นคงทางทะเลของประเทศไทย จำเป็นต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ และผลักดันให้เกิดการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทะเลให้มีความยั่งยืน และส่งมอบให้กับสังคม ดังคำกล่าวที่ว่า “กองทัพเรือที่ประชาชนเชื่อมั่นและภาคภูมิใจ”

ความสำคัญในการใช้ทะเล และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับทะเลไทย

ประเทศไทยตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีชายฝั่งทะเลแยกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านตะวันออก ได้แก่ อ่าวไทย ส่วนด้านตะวันตก ประกอบด้วย ทะเลอันดามันและช่องแคบมะละกา ทำให้ประเทศไทยมีเส้นทางออกสู่มหาสมุทรแปซิฟิก และมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งมีพื้นที่ทางทะเลทั้งฝั่งทะเลด้านอ่าวไทยและทะเลอันดามัน ประมาณ 323,488 ตารางกิโลเมตร มีความยาวชายฝั่งรวมทั้งสิ้น ประมาณ 3,193 กิโลเมตร หรือ 1,724 ไมล์ทะเล มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศกัมพูชา เวียดนาม และมาเลเซีย ทางทะเลทะเลอ่าวไทย และติดต่อกับประเทศเมียนมา อินเดีย อินโดนีเซีย และมาเลเซีย ทางด้านทะเลอันดามัน นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีส่วนที่อยู่ในช่องแคบมะละกาด้านที่ติดกับมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งเป็นเส้นทางคมนาคมทางทะเลหลักของโลก จึงมีสถานะเป็นหนึ่งในรัฐเจ้าของช่องแคบมะละกา หรือรัฐชายฝั่งช่องแคบมะละกา (The littoral states/coastal states of the Strait of Malacca)

1

ด้วยภูมิศาสตร์ทางทะเลของประเทศไทย จึงมีแหล่งทรัพยากรที่มีความอุดมสมบูรณ์ทั้งทรัพยากรที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต จึงทำให้ทะเลไทยเป็นทั้งแหล่งอาหารที่สำคัญของคนไทยและคนทั่วโลก อีกทั้งยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงาม นอกจากนี้ ประเทศไทยมีจุดแข็งโดยเป็นฐานการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมและสินค้าเกษตรรายใหญ่ของโลก จากสภาพที่ตั้งของประเทศไทยซึ่งมีแผ่นดินติดกับทั้งทะเลอันดามัน ช่องแคบมะละกา และอ่าวไทย ซึ่งเป็นเส้นทางเดินเรือที่สำคัญระหว่างมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก จึงเป็นพื้นที่ซึ่งมีความสำคัญทางภูมิรัฐศาสตร์ จากการสำรวจพบว่า ใต้ท้องทะเลบริเวณอ่าวไทยมีแหล่งปิโตรเลียมกระจายอยู่ทั่วไปที่สามารถจะนำมาใช้ในเชิงพาณิชย์และเป็นแหล่งพลังงานของประเทศได้ ทั้งนี้ ประเทศไทยได้มีการใช้ประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรมทางทะเล ประกอบด้วย การประมง ด้านการขนส่งและพาณิชย์นาวี ด้านการท่องเที่ยวและนันทนาการทางทะเล ด้านพลังงาน และด้านอื่น ๆ ทั้งอุตสาหกรรมการต่อเรือและซ่อมเรือ การผลิตน้ำจืดจากทะเล การทำนาเกลือ เป็นต้น² ซึ่งก่อให้เกิดผลประโยชน์ของชาติทั้งในมิติทางเศรษฐกิจโดยมีมูลค่าประมาณ 24 ล้านล้านบาทต่อปี และมีแนวโน้มมูลค่าเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง³ และในมิติสังคมที่สามารถสร้างความเจริญให้กับชุมชนและสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่

จากความเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมของโลก (Climate Change) และการใช้ประโยชน์จากทะเลของมนุษย์โดยไม่มีดูแลรักษา เป็นสาเหตุให้เกิดความเสื่อมโทรมกับทะเล ที่ส่งผลกระทบต่อทั้งในมิติเศรษฐกิจ มิติสังคม และมิติสิ่งแวดล้อมอย่างรวดเร็ว ซึ่งด้านการประมง โดยสาเหตุตามธรรมชาติ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงกระแสน้ำ การพังทลายของดินตามชายฝั่ง การเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิของน้ำในทะเล และการเกิดคลื่นลมอย่างรุนแรง ส่วนสาเหตุที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ ได้แก่ การทำประมงมากเกินไปรวมทั้งการฝ่าฝืนมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ ได้ส่งผลกระทบต่อปริมาณสัตว์น้ำในทะเล และปัญหาต่าง ๆ เช่น การทำประมงผิดกฎหมาย และการใช้แรงงานผิดกฎหมายและการค้ามนุษย์ เป็นต้น ด้านการขนส่งและพาณิชย์นาวี ประกอบด้วย น้ำมันรั่วไหลลงทะเล ซึ่งเกิดโดยธรรมชาติและเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ การลักลอบขนส่งผิดกฎหมาย การก่อการร้ายและการกระทำอันเป็นโจรสลัด ด้านการท่องเที่ยวและนันทนาการทางทะเล ได้แก่ ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล อันเนื่องมาจากการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยขาดการอนุรักษ์และ

¹ คณะอนุกรรมการจัดการความรู้เพื่อผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล, ทะเลและมหาสมุทรและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล, พิมพ์ครั้งที่ 1, สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, กันยายน 2562, หน้า 11 - 13.

² Ibid., pp. 32 - 49.

³ Ibid., p.53.

ดูแลรักษา เช่น การทิ้งขยะลงในทะเล การทำลายแนวปะการังโดยเรือท่องเที่ยว เป็นต้น ด้านพลังงาน ซึ่งเกิดจากการประกอบกิจการปิโตรเลียมในทะเล ได้ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมทางทะเล ทั้งเกิดจากการรั่วไหลของน้ำมัน ไอระเหยจากก๊าซธรรมชาติ เป็นต้น และด้านอื่น ๆ ประกอบด้วย สีนามิซึ่งสร้างความรุนแรงและความเสียหายที่ส่งผลกระทบต่อทั้งชีวิต ทรัพย์สินและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเศรษฐกิจ การกัดเซาะชายฝั่ง โดยมีปัจจัยทั้งจากธรรมชาติและจากการกระทำของมนุษย์ และจากการบริหารจัดการ โดยเกิดจากการไม่ได้รับความร่วมมือในการปกป้องและดูแลรักษาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจากประชาชนเท่าที่ควร และขาดมาตรการทางกฎหมายที่เข้มงวดสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบทั้งผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว⁴

ปัญหาหรือผลกระทบจากการใช้ทะเลนำไปสู่ Global Health Transformation ตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล และความเชื่อมโยงกับกองทัพเรือ

Global Health หรือสุขภาพโลก⁵ เป็นคำจำกัดความใหม่ของความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาด้านสุขภาพที่ปัจจุบันมีความซับซ้อนและมีผลกระทบเกินกว่าขอบเขตพรมแดนของประเทศใดประเทศหนึ่งจะจัดการ และต้องอาศัยความร่วมมือระดับโลกในการแก้ไขปัญหา ดังตัวอย่างการระบาดของโควิด 19 ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา หรือปัญหาสุขภาพกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ (Climate Change) ที่เราเผชิญอยู่ในปัจจุบัน โดย Global Health มีเป้าหมายหลัก คือ เพื่อจัดการกับปัญหาทางสุขภาพที่เผชิญอยู่โดยคำนึงถึงการสร้างความเป็นธรรมทางสุขภาพระหว่างประเทศสำหรับทุกคน สำหรับ Global Health Transformation หรือการเปลี่ยนแปลงสุขภาพโลก หมายถึง กระบวนการและความพยายามในการปรับปรุงสุขภาพโลกที่เผชิญในปัจจุบัน โดยมีการทำงานร่วมกันระหว่างรัฐบาล องค์กรระหว่างประเทศ ภาคเอกชน และชุมชนเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุดในระดับโลก

ซึ่งจากปัญหาที่เกิดจากผลกระทบจากการใช้ทะเล มีผลพวงมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่ปรากฏการณ์ เอลนีโญและลานีญา การขาดแคลนทรัพยากร สัตว์น้ำที่ลดจำนวน และความเสื่อมโทรมทางธรรมชาติ ส่งผลให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นฐาน เพื่อต้องการแหล่งทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ อีกทั้งการเกิดโรคอุบัติใหม่ เช่น โควิด - 19 เป็นต้น ได้ส่งผลกระทบต่อประเทศต่าง ๆ ในโลก ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า ปัญหาที่เกิดจากผลกระทบจากการใช้ทะเล ได้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพโลก (Global Health) ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ซึ่งปัญหาที่เกิดจากผลกระทบจากการใช้ทะเลไทย หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน รวมถึงผู้ประกอบการต่าง ๆ จำเป็นจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา รวมทั้งการสร้างความร่วมมือในระดับภูมิภาคและในระดับโลก เพื่อร่วมกันเสริมสร้างความยั่งยืนของการใช้ทะเล เสมือนว่าทะเลของทุกประเทศเป็นผืนน้ำเดียวกัน ทุกคนมีโอกาสที่จะได้ใช้ร่วมกัน และร่วมกันดูแลรักษา ซึ่งจะสอดคล้องตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน⁶

⁴ Ibid., pp. 54 - 61.

⁵ International Health Policy Program, Ministry of Public Health, *Global Health Series I: สร้างคนรุ่นใหม่ขับเคลื่อนประเด็น Global Health*, <https://resourceihpp.com/site/detailglobal/9c10a725-7124-43a2-bae9-86d6fbbeba281>. (สืบค้นข้อมูล : 14 สิงหาคม 2567).

⁶ SDG MOVE, ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ SDGs, <https://www.sdgmovement.com/intro-to-sdgs/>, (สืบค้นข้อมูล : 14 สิงหาคม 2567).

แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2566 - 2570) เป็นแผนระดับที่ 3 สอดรับกับการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) นโยบายแลแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ.2566 - 2570) แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 รวมทั้ง มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 14 ขององค์การสหประชาชาติ⁷ โดยมีแนวทางดำเนินการ 7 แนวทาง ประกอบด้วย 1) การพัฒนาศักยภาพ การเมืองและความมั่นคงทางทะเล 2) การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางทะเล 3) การอนุรักษ์และ ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเล 4) การเสริมสร้างความมั่นคงและปลอดภัยให้แก่ ประชาชนและชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากทะเล 5) การพัฒนาเศรษฐกิจภาคทะเล 6) การส่งเสริมความร่วมมือ ระหว่างประเทศทางทะเล และ 7) การบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของภาครัฐ⁸

กองทัพเรือ เป็นหนึ่งในหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาศักยภาพ การเมืองและความมั่นคงทางทะเล ในประเด็นการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล⁹ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล สามารถดำรงอยู่ได้ มีความอุดมสมบูรณ์ และเป็น ประโยชน์ต่อประชาชน สังคม รวมถึงประเทศชาติอย่างยั่งยืน และมีแนวทางมอบให้กองทัพเรือดำเนินการ ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมศักยภาพและความเข้มแข็งของกองทัพ หน่วยงานเกี่ยวข้อง และภาคประชาชน ให้สามารถพัฒนาสมรรถนะภาพของประเทศ ควบคู่ไปกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการสมุทราภิบาลในการ บริหารจัดการ ปกป้อง และดูแลรักษาผลประโยชน์ทั้งหมดของชาติ 2) เสริมสร้างและบริหารจัดการความมั่นคง ทั้งชายแดนทางบก ทะเลอาณาเขต และเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทยอย่างบูรณาการและเป็นระบบ รวมไปถึง การพัฒนาระบบเฝ้าตรวจติดตาม ระบบตรวจคนเข้าเมือง การสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางบก และการ เจริญเพื่อแก้ไขปัญหาเขตแดนทางทะเล 3) สร้างเสริมให้เจ้าหน้าที่รัฐมีบทบาทและขีดความสามารถ ที่เหมาะสม มีการดำเนินการต่าง ๆ และสอดส่องดูแลอย่างต่อเนื่อง 4) กำหนดพื้นที่อนุรักษ์อย่างถูกต้องและ เป็นระบบ และ 5) สร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชน ในเรื่องการให้ความสำคัญกับฐานทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของประเทศ การจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม ตลอดถึงแนวพระราชดำริในการอนุรักษ์ พัฒนา พื้นฟู ป้องกัน และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ จนเกิดความรัก ห่วงแหน และมีส่วนร่วมในการ ดำเนินการต่าง ๆ อย่างเข้มแข็งยั่งยืน นอกจากนี้ กองทัพเรือ ยังเป็นหน่วยงานสนับสนุนหน่วยงานอื่น ๆ ตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2566 - 2570)¹⁰ สำหรับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล กองทัพเรือยังเป็นหนึ่งหน่วยงานที่เข้าร่วมในการปฏิบัติในศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล หรือ ศรชล. ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ.2562 ซึ่งมีหน้าที่ดูแลแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ทั้งภายในและภายนอก ราชอาณาจักร¹¹

⁷ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2566 - 2570) , พิมพ์ครั้งที่ 1, 1 มีนาคม 2566, หน้า 20 - 23.

⁸ Ibid., pp.26 - 27.

⁹ สำนักงานความมั่นคงแห่งชาติ, แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2566 - 2570), หน้า 35.

¹⁰ Ibid., pp.164 - 187.

¹¹ ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล, ภารกิจและหน้าที่รับผิดชอบ, <https://thai-mecc.go.th/thaimeccsite/th/aboutus/mission.>, (สืบค้นข้อมูล : 14 สิงหาคม 2567).

บทบาทของกองทัพเรือกับการใช้ทะเลที่นำไปสู่ Global Health Transformation

กองทัพเรือเป็นหน่วยงานด้านความมั่นคงทางทะเล ที่มีหน้าที่ในการเตรียมกำลังกองทัพเรือ การป้องกันราชอาณาจักร และดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังกองทัพเรือตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม มีผู้บัญชาการทหารเรือเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ¹² พร้อมทั้งดำเนินการตามนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของรัฐ และตามที่หน่วยเหนือที่เกี่ยวข้องได้กำหนดไว้ รวมทั้งปฏิบัติตามกฎหมายจำนวน 29 ฉบับ¹³ ที่มอบอำนาจให้ทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล ทั้งนี้ จากยุทธศาสตร์กองทัพเรือ พ.ศ.2560 - 2580 (ทบทวน พ.ศ.2566) ได้กำหนดบทบาทของกองทัพเรือทั้งเพื่อการรบ และที่มีใช้การรบ ประกอบด้วย บทบาทในด้านการปฏิบัติการทางทหาร (Military Role) บทบาทในด้านการรักษากฎหมายและช่วยเหลือ (Constabulary and Benign Role) และบทบาทในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (Diplomatic Role)¹⁴

จากความเชื่อมโยงที่กองทัพเรือนับได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ทะเลที่จะนำไปสู่ Global Health Transformation บทบาทของกองทัพเรือในด้านการรักษากฎหมายและช่วยเหลือ และในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จะมีความเกี่ยวพันทั้งในมิติเศรษฐกิจ มิติสังคม และมิติสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1. บทบาทของกองทัพเรือในด้านการรักษากฎหมายและช่วยเหลือ จะเป็นบทบาทในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ซึ่งจากประเมินภัยคุกคามของ ครช.ล. ที่ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของไทย 9 ด้าน¹⁵ ประกอบด้วย การกระทำอันเป็นโจรสลัดและการปล้นเรือโดยใช้อาวุธ การทำประมงผิดกฎหมาย การก่อการร้ายในทะเล การเข้าเมืองผิดกฎหมาย การเกิดอุบัติเหตุและการกู้ภัยทางทะเล การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติ การบังคับใช้แรงงาน แรงงานทาสและการค้ามนุษย์ในทะเล การลักลอบนำสิ่งผิดกฎหมายเข้าประเทศ และการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ จะเป็นการเสริมสร้างความมั่นคงและปลอดภัยให้แก่ประชาชนและชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากทะเล สนับสนุนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง การรักษากฎหมายตามที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ทหารเรือเป็นเจ้าหน้าที่ 27 ฉบับ และรวมถึงการให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรม และการบรรเทาสาธารณภัยแก่ประชาชน ด้วยกองทัพเรือมีบุคลากรและยุทธโปกรณ์ที่สามารถปฏิบัติการในลักษณะจากทะเลสู่ฝั่ง จึงเป็นเครื่องมือที่จะสามารถให้การสนับสนุนและช่วยเหลือหน่วยงานภาครัฐ ในการเข้าแก้ปัญหาและบรรเทาภัยพิบัติที่เกิดขึ้น ทั้งภัยพิบัติที่เกิดจากธรรมชาติ และภัยพิบัติที่เกิดจากมนุษย์ เช่น กรณีการเกิดคลื่นยักษ์สึนามิ เมื่อเดือน ธ.ค.2547 เหตุการณ์น้ำมันดิบรั่วทะลักออกจากท่อใต้ทะเลของทุ่นขนถ่ายน้ำมันกลางอ่าวไทย เมื่อเดือน มกราคม 2565 การแก้ปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม เมื่อเดือนกรกฎาคม 2558 เป็นต้น จึงเห็นได้ว่า การใช้ทะเลที่นำไปสู่ Global Health Transformation ตามบทบาทในด้านการรักษากฎหมายและช่วยเหลือ จะเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาศักยภาพการเมืองและ

¹² “พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2551” ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 125 ตอนที่ 26 ก (1 กุมภาพันธ์ 2551).

¹³ “พระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ.2490 (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2534” ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 106 ตอนที่ 240 (29 ธันวาคม 2534)

¹⁴ กองทัพเรือ, ยุทธศาสตร์กองทัพเรือ พ.ศ. 2560 - 2580 (ทบทวน พ.ศ.2566), หน้า 148 - 149.

¹⁵ ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ภาค 1, บทบาทหน้าที่และภารกิจ, <https://thaiemcc1.go.th/th/menu-information/duty-and-mission.html>, (สืบค้นข้อมูล : 14 สิงหาคม 2567).

ความมั่นคงทางทะเล การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางทะเล การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเล การเสริมสร้างความมั่นคงและปลอดภัยให้แก่ประชาชนและชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากทะเล การพัฒนาเศรษฐกิจภาคทะเล และการบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของภาครัฐ ซึ่งสอดคล้องตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2566 - 2570)

2. บทบาทของกองทัพเรือในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การใช้กำลังทางเรือในการสนับสนุนการดำเนินนโยบายด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของรัฐบาล โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่จำเป็นต้องมีความร่วมมือระหว่างชาติ ทั้งนี้ กองทัพเรือ มีทรัพยากรบุคคลและเครื่องมือทางการแพทย์ที่สามารถให้การสนับสนุน เช่น การควบคุมโรคและการป้องกัน การป้องกันการระบาดของโรคในพื้นที่ทางทะเล ทั้งที่เกิดจากฝั่งหรือที่มากับเรือ เป็นต้น นอกจากนี้ จากกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงอาเซียนการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนและประเทศคู่เจรจา (ADMM-Plus) ครั้งที่ 1 เมื่อ 12 ตุลาคม พ.ศ.2553¹⁶ ได้ริเริ่มความร่วมมือใน 5 ด้าน คือ 1) การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ 2) ความมั่นคงทางทะเล 3) การแพทย์ทางทหาร 4) การต่อต้านการก่อการร้าย และ 5) การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ นอกจากนี้ การประชุม ADMM-Plus ครั้งที่ 10 ได้มีการแลกเปลี่ยนมุมมองด้านความมั่นคงของภูมิภาค โดยเน้นย้ำความสำคัญของกลไกความร่วมมือด้านความมั่นคงในการรับมือกับความรุนแรง ภัยคุกคามที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะภัยพิบัติทางธรรมชาติ ความมั่นคงทางทะเล และความมั่นคงไซเบอร์ ประเด็นความท้าทายสำคัญ รวมทั้งสนับสนุนแนวทางการมีปฏิสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจและภาคีนอกภูมิภาคอย่างครอบคลุมและสมดุล บนพื้นฐานความเป็นแกนกลางของอาเซียน และขับเคลื่อนความร่วมมือให้เกิดเป็นรูปธรรม¹⁷ นอกจากนี้ กองทัพเรือยังมีการปฏิบัติการทางเรือในลักษณะการทูตทางเรือ โดยการแสดงกำลังทางเรือของกองทัพเรือ เข้าร่วมปฏิบัติการกับกองทัพเรือมิตรประเทศ การลาดตระเวนร่วมในช่องแคบมะละกา การลาดตระเวนร่วมกับมิตรประเทศทั้งในทะเลอ่าวไทยและอันดามัน และการจัดหมู่เรือปราบโจรสลัดโซมาเลีย เมื่อปี พ.ศ.2553 เป็นต้น จึงจะเห็นได้ว่า การใช้ทะเลที่นำไปสู่ Global Health Transformation ตามบทบาทในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จึงเป็นการใช้ประโยชน์จากทะเลร่วมกันของทุกประเทศ สอดคล้องตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2566 - 2570) ทั้งการเสริมสร้างความมั่นคงและปลอดภัยให้แก่ประชาชนและชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากทะเล การพัฒนาเศรษฐกิจภาคทะเล และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศทางทะเล

สรุป

Global Health Transformation หรือ การเปลี่ยนแปลงสุขภาพโลก จะมีความเกี่ยวข้องกับทุกส่วนกิจกรรมต่าง ๆ บนโลก ไม่ใช่เพียงแต่เรื่องของการดูแลสุขภาพส่วนบุคคลเพียงอย่างเดียว ยังรวมถึงการใช้ประโยชน์จากทะเล ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย กองทัพเรือ ซึ่งเป็นหน่วยงานด้านความมั่นคงทางทะเล จำเป็นจะต้องใช้บทบาทในด้านการรักษากฎหมายและช่วยเหลือ และบทบาทในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นอกเหนือจากบทบาทในการใช้กำลังทหารในการป้องกันประเทศ มาสนับสนุนและช่วยเหลือ

¹⁶ กระทรวงกลาโหม, กองอาเซียน สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักนโยบายและแผน , “ความเป็นมาของการประชุม ADMN และ ADMM – Plus และความคืบหน้าล่าสุด”, <https://ndsi.rtarf.mi.th/asian/admm/ADMM.pdf>., (สืบค้นข้อมูล : 14 สิงหาคม 2567).

¹⁷ NBT2HD, “สุทิน” ร่วมโต๊ะรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน ถกกลไกความร่วมมือด้านความมั่นคงรอบด้าน”, สถานีข่าวสาร ความรู้ คู่รัฐ เพื่อประชาชน, <https://nbt2hd.prd.go.th/th/content/category/detail/id/2153/iid/233302>., (สืบค้นข้อมูล : 14 สิงหาคม 2567).

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และการสร้างความร่วมมือทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคีกับกองทัพเรือมิตรประเทศทั้งในและนอกภูมิภาค เพื่อส่งเสริมความตระหนักรู้ถึงสภาพความเป็นจริง และเข้าร่วมการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากทะเล โดยไม่ได้จำกัดเฉพาะในพื้นที่อธิปไตยและสิทธิอธิปไตยของไทย เท่านั้นแต่ผลประโยชน์ทางทะเลของไทยเกี่ยวเนื่องกับผลประโยชน์ในภาพรวมของสังคมระหว่างประเทศที่มาจากทะเล โดยมองว่า ทะเลเป็นพื้นที่ประโยชน์ร่วมกันของมนุษย์ และมนุษย์ทุกคนต่างมีหน้าที่ปกป้องทะเล และส่งมอบทะเลที่ดีให้กับมนุษย์ในยุคต่อ ๆ ไป

อ้างอิง

- คณะอนุกรรมการจัดการความรู้เพื่อผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล, ทะเลและมหาสมุทรและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล, พิมพ์ครั้งที่ 1, สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, กันยายน 2562.
- International Health Policy Program, Ministry of Public Health, Global Health Series I: สร้างคนรุ่นใหม่ขับเคลื่อนประเด็น Global Health, <https://resourceihpp.com/site/detailglobal/9c10a725-7124-43a2-bae9-86d6fb3eba281>. (สืบค้นข้อมูล : 14 สิงหาคม 2567).
- SDG MOVE, ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ SDGs, <https://www.sdgmovement.com/intro-to-sdgs>., (สืบค้นข้อมูล : 14 สิงหาคม 2567).
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและนโยบายต่างประเทศ, แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2566 - 2570), พิมพ์ครั้งที่ 1, 1 มีนาคม 2566.
- ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล, ภารกิจและหน้าที่รับผิดชอบ, <https://thai-mecc.go.th/thai-mecc-site/th/about-us/mission>., (สืบค้นข้อมูล : 14 สิงหาคม 2567).
- พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2551” ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 125 ตอนที่ 26 ก, (1 กุมภาพันธ์ 2551).
- พระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ.2490 (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2534, ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 106 ตอนที่ 240, (29 ธันวาคม 2534).
- กองทัพเรือ, ยุทธศาสตร์กองทัพเรือ พ.ศ.2560 - 2580 (ทบทวน พ.ศ.2566), 7 กันยายน 2566.
- ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ภาค 1, บทบาทหน้าที่และภารกิจ, <https://thai-mecc1.go.th/th/menu-information/duty-and-mission.html>., (สืบค้นข้อมูล : 14 สิงหาคม 2567).
- กระทรวงกลาโหม, กองอาเซียน สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักนโยบายและแผน , “ความเป็นมาของการประชุม ADMN และ ADMM – Plus และความคืบหน้าล่าสุด” , <https://ndsi.rtarf.mi.th/asian/admm/ADMM.pdf>, (สืบค้นข้อมูล : 14 สิงหาคม 2567).
- NBT2HD, “สุทิน” ร่วมโต๊ะรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน ถกกลไกความร่วมมือด้านความมั่นคงรอบด้าน”, สถานีข่าวสาร ความรู้ คู่รัฐ เพื่อประชาชน, <https://nbt2hd.prd.go.th/th/content/category/detail/id/2153/iid/233302>., (สืบค้นข้อมูล : 14 สิงหาคม 2567).